

Inspraak vs Interactief beleid: 1-1?

Jan Van Damme, Instituut voor de Overheid

Karl Musschoot, Afdelingshoofd Communicatie, DAR

Overzicht

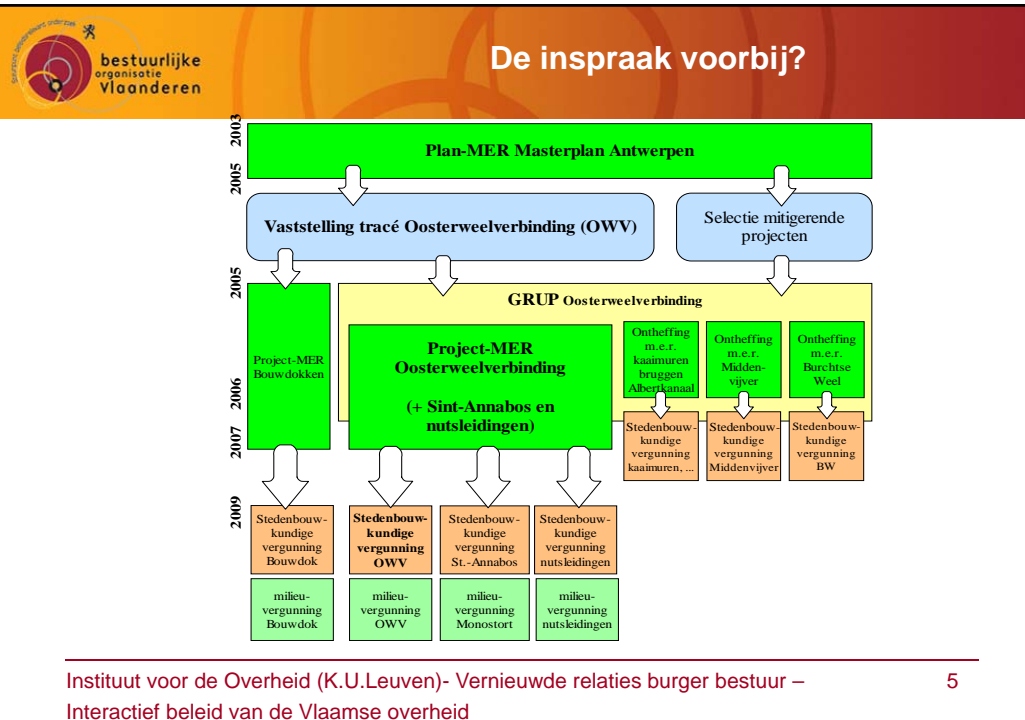
- De inspraak voorbij?
- Van inspraak naar interactieve beleidsvoering?
- Internationale trends en ontwikkelingen
- Publieksconsultatie: gangmaker voor een meer legitiem beleid?
- Publieksconsultatie in Vlaanderen?
 - Reactie vanuit de beleidspraktijk (Karl Musschoot)

Geachte heer/mevrouw,
In reactie op uw mooie en
gedetailleerde plan stel ik
voor dat u alsnog overweegt
om het bij het oude te laten!

Met dringende groot,

W. Dries

bestuurlijke organisatie Vlaanderen

De inspraak voorbij?

Fase	Plan-MER	GRUP	Project-MER	Stedenbouwkundige vergunning	
Vorm inspraak	Ter inzage legging	Openbaar onderzoek	Ter inzage legging	Openbaar onderzoek	Referendum
Over wat?	-Randvoorwaarden(richtlijnen) van het Plan-MER -Tracekeuze	Bestemmingswijzigingen tracékeuze	Randvoorwaarden (richtlijnen) van het Project-MER	Bezwaren en opmerkingen i.v.m. het concrete ontwerp	Voor of tegen een gunstig advies van de Stad Antwerpen voor het BAM-tracé
Wie?	Iedereen	Iedereen	Iedereen	Iedereen	Inwoner (16+) stad Antwerpen
Aantal reacties	1.130	627	8	17.102	134.861
Duur	30 dagen	60 dagen	30 dagen	30 dagen	1 dag
Hoe?	Gemotiveerde opmerkingen	Bezwaarschriften	Gemotiveerde opmerkingen	Bezwaarschriften	Stemmen: ja of nee
Belangrijkste doelstelling inrichters	Inhoudelijke verrijking	Draagvlak Belangentoets	Inhoudelijke verrijking	Draagvlak Belangentoets	Invloed/draagvlak

Instituut voor de Overheid (K.U.Leuven)- Vernieuwde relaties burger bestuur – 6
 Interactief beleid van de Vlaamse overheid

- Intensieve verwerking (maar hoeveel analyse?)
- Niet bruikbaar (geen inhoudelijke bijdrage)
- Te laat in proces (geen of beperkte doorwerking)
- Te geformaliseerd, niet op maat van beleidssituatie
- Vertraging, rekken besluitvorming
- Geen zinvolle interactie tussen burger en bestuur
- Geen gedeelde visie, geen leerprocessen
- Geen draagvlak of betrokkenheid
- Etc..

Van inspraak naar interactieve beleidsvoering?

- **Inspraak:** burgers, laat, procedure
>> maar: “rituele dansen”
- **Neocorporatistisch overleg:** beperkt aantal stakeholders, vroeg, proces
>> maar: “achterkamertjes”
- **Interactieve beleidsvorming** is het vroegtijdig betrekken van een brede groep actoren bij de beleidsvoering, op basis van intensieve communicatie, openheid, dialoog en gedeelde macht.

>> sterk normatieve invulling

Van inspraak naar interactieve beleidsvoering?

- **Vroeg in proces**
- **Delen van de macht**
- **Intensieve interactie**
- **Brede betrokkenheid**
- Openheid van toegang,
inhoud en proces

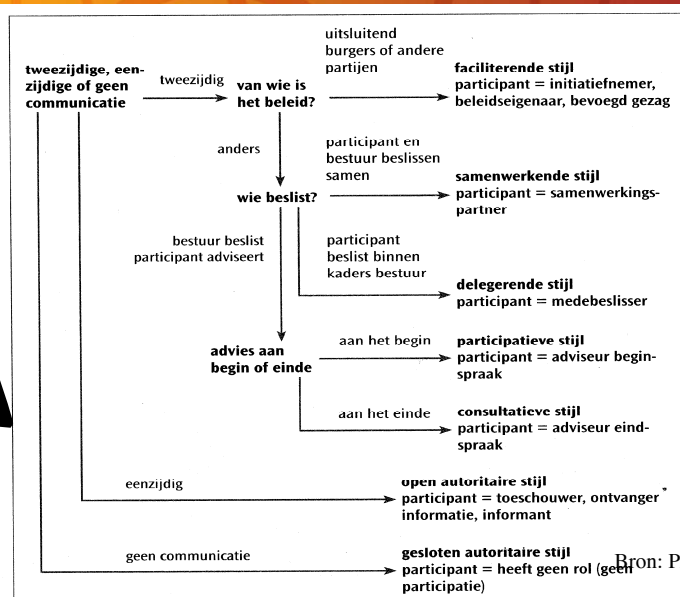
Van inspraak naar interactieve beleidsvoering?

	Aggregatief (stemmen)	Integratief (praten)
Indirect	Penduledemocratie	Consensusdemocratie
Direct	Kiezersdemocratie	Participatiedemocratie

Hendriks 2006

- Past in systeem/cultuur van **participatiedemocratie**
- Past in **governance** perspectief, beleidsnetwerken als sturingsvorm in context van wederzijdse afhankelijkheid

Van inspraak naar interactieve beleidsvoering?

- Motievenketen (algemeen)

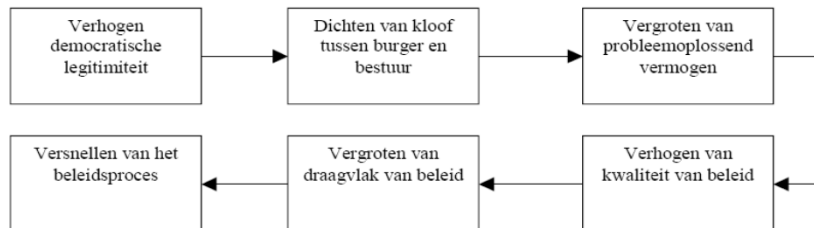

Fig. 2.1 De motievenketen van interactieve beleidsvoering (Edelenbos, 2000: 89)

EMPIRISCHE VASTSTELLINGEN

- 1) Geen grote ommezwaai in democratisch bestel: eerder “**verrijking**”
- 2) Bestuurlijke drukte & democratische **druk**te?
- 3) **Wisselvallige resultaten** IB in de praktijk cf doelstellingen vs disfuncties
 - Bredere toegang? Participatieparadox
 - Innovatie? Doorwerking in beleid?
 - Sociaal leren en betere relaties –meer vertrouwen?
 - Meer draagvlak (maar IB arena’s: eerder gesloten toegang)
 - Belang van ambtelijke autonomie & motivatie > actief procesmanagement: maar ook andere factoren
 - Problemen om nieuwe rol en houding op te nemen
 - “KBA van participatief beleid”?

Tot zover de hype + oneigenlijk lezing van inspraak

Maatschappelijke ontwikkelingen

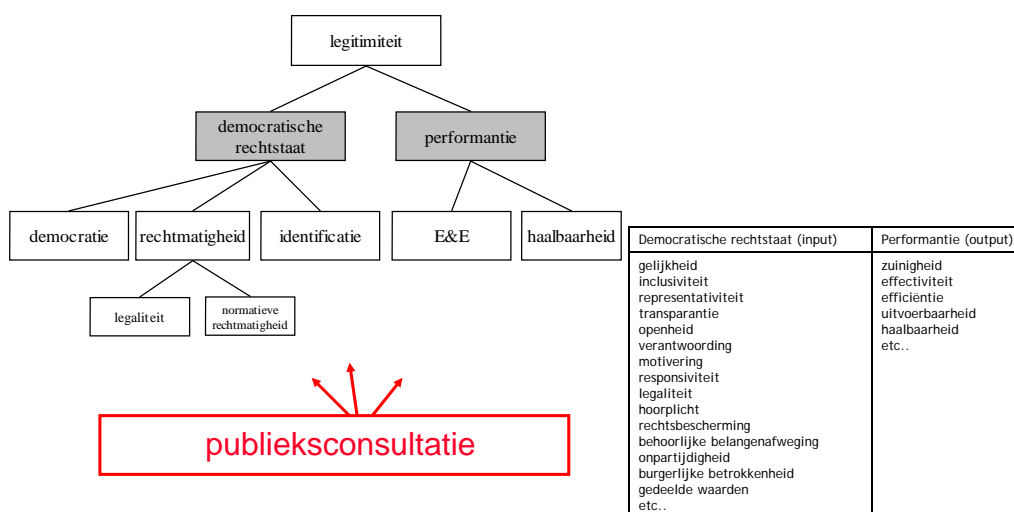
- Complexe samenleving (risk society) met wicked **issues**
- Beter opgeleide, mondige **burgers**, andere waarden, houding en gedrag
- Verdergaande “**vernetwerking**” van maatschappij en beleid

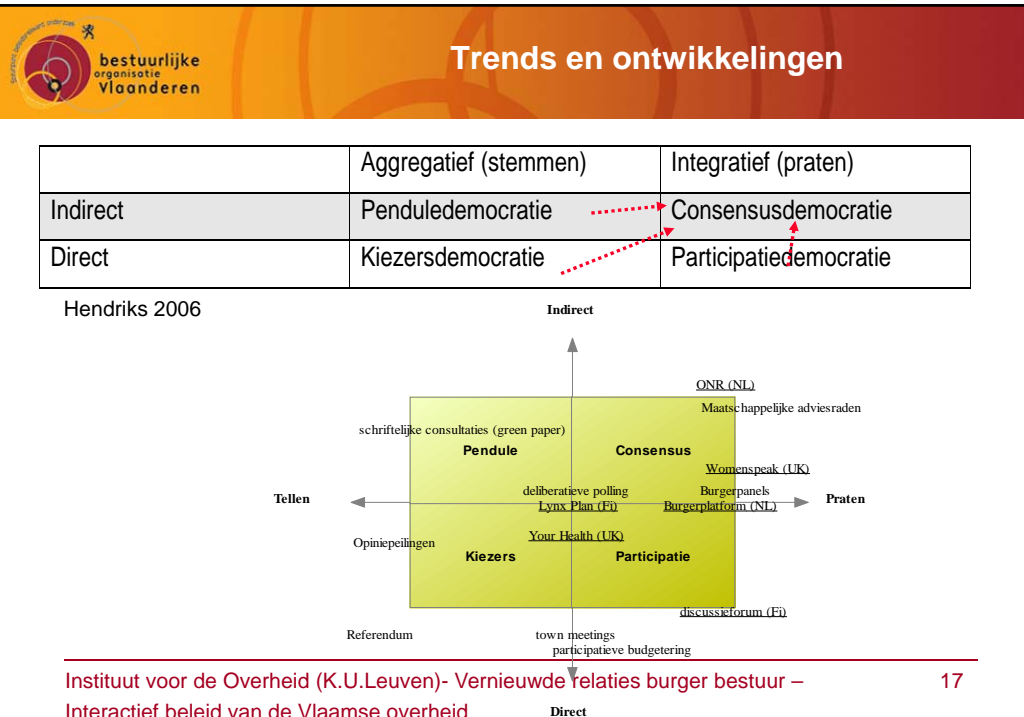
Wat betekent dat voor de beleidsvoering?

- Groeiende behoefte aan **wetenschappelijke en maatschappelijke steun, kennis & expertise**
- Groeiende hindermacht, dalende realisatiemacht

→ Hoe legitiem beleid te realiseren?

→ (Publieks)consultatie: bijdrage aan legitiem beleid?

bestuurlijke organisatie Vlaanderen

Publieksconsultatie in Vlaanderen?

- Experimenten cfr. Internationale ontwikkelingen
 - e.g. e-consultatie, conceptnota (green paper), burgerconventie (VParlement), burgerjury's (KBS), expertkennis en burgerengagement (Tovo/MMk), Via/synthetron, gesystematiseerde consultatie ikv RIA, armoedeconferenties, etc.
- Vlaams beleid reeds sterk “vermaatschappelijkt” en rol middenveld blijft behouden; traditionele instrumenten behouden
- (Meer) optimale organisatie van publieksconsultatie?
 - bv bereiken “nieuwe/alle” doelgroepen

→ Eerder **verrijken** dan vervangen
 → Bestuurlijke en democratische **drukke**
 → **Optimalisatie?**

Instituut voor de Overheid (K.U.Leuven)- Vernieuwde relaties burger bestuur – 18
 Interactief beleid van de Vlaamse overheid

Enkele voorzetten:

- VERBREDEN: bril om naar publieksconsultatie te kijken
- VERDIEPEN: inzicht in burgerperspectief, -beleving en –gedrag
- VERDUIDELIJKEN: politiek-bestuurlijk kader (indirect democratische RS)
- VERBINDEN: optimaal combineren van diverse vormen van PC
 - Informatie en communicatie
 - Geïstitutionaliseerde inspraak biedt minimale garanties;
 - Waar nodig processen op maat;
 - Structuren met meerwaarde
 - Combinaties
 - Investeren in en delen van kennisopbouw

Reactie vanuit de beleidspraktijk (Karl Musschoot)

 **bestuurlijke
organisatie
Vlaanderen**

Partners

K.U.Leuven
Instituut voor de Overheid

UNIVERSITEIT
GENT

Centrum voor Lokale Politiek
Universiteit Gent

CORE
Centrum Overheid en Recht

Centrum voor Overheid en Recht
Universiteit Hasselt

Universiteit
Antwerpen

Onderzoeksgroep Management & Bestuur
Universiteit Antwerpen

HOGESCHOOL GENT

Departement Handelswetenschappen
en Bestuurskunde

Instituut voor de Overheid (K.U.Leuven)- Vernieuwde relaties burger bestuur –
Interactief beleid van de Vlaamse overheid 21

 **bestuurlijke
organisatie
Vlaanderen**

Informatie

Algemeen secretariaat
Steunpunt beleidsrelevant onderzoek
BESTUURLIJKE ORGANISATIE VLAANDEREN
 Parkstraat 45 bus 3606 - B-3000 Leuven
 Tel: 0032 16 32 36 10 - Fax: 0032 16 32 36 11
sbov@soc.kuleuven.be
www.steunpuntbov.be

Instituut voor de Overheid (K.U.Leuven)- Vernieuwde relaties burger bestuur –
Interactief beleid van de Vlaamse overheid 22